

EBA/GL/2016/06

13/12/2016

Smernice

o politikah in praksah prejemkov,
povezanih s prodajo in zagotavljanjem
produktov in storitev bančništva na
drobno

1. Obveznosti glede skladnosti in poročanja

Vloga teh smernic

1. Dokument vsebuje smernice, izdane v skladu s členom 16 Uredbe (EU) št. 1093/2010¹. V skladu s členom 16(3) Uredbe (EU) št. 1093/2010 si morajo pristojni organi in finančne institucije na vsak način prizadevati za upoštevanje smernic.
2. V smernicah je predstavljeno stališče organa EBA o ustreznih nadzorniških praksah v Evropskem sistemu finančnega nadzora in o tem, kako bi bilo treba zakonodajo Unije uporabljati na določenem področju. Pristojni organi iz člena 4(2) Uredbe (EU) št. 1093/2010, za katere smernice veljajo, bi jih morali upoštevati tako, da jih ustrezno vključijo v svoje prakse (npr. s spremembo svojega pravnega okvira ali nadzorniških postopkov), tudi če so smernice namenjene predvsem institucijam.

Dolžnost poročanja

3. Pristojni organi morajo v skladu s členom 16(3) Uredbe (EU) št. 1093/2010 do 13/02/2017 organ EBA uradno obvestiti, ali ravnajo oziroma ali nameravajo ravnati v skladu s temi smernicami, ali pa mu sporočiti razloge za njihovo neupoštevanje. Če pristojni organi do tega roka ne bodo poslali uradnega obvestila, bo organ EBA štel, da jih ne upoštevajo. Uradna obvestila je treba poslati na obrazcu, ki je na voljo na spletni strani organa EBA, na elektronski naslov compliance@eba.europa.eu z navedbo sklica „EBA/GL/2016/06“. Predložiti jih morajo osebe, ki so pooblaščenice za poročanje o skladnosti v imenu svojih pristojnih organov. Organu EBA je treba sporočiti tudi vsako spremembo stanja glede upoštevanja smernic.
4. Uradna obvestila bodo v skladu s členom 16(3) objavljena na spletni strani organa EBA.

¹ Uredba (EU) št. 1093/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. novembra 2010 o ustanovitvi Evropskega nadzornega organa (Evropski bančni organ) in o spremembi Sklepa št. 716/2009/ES ter razveljavitvi Sklepa Komisije 2009/78/ES (UL L 331, 15.12.2010, str. 12).

2. Predmet urejanja, področje uporabe in opredelitev pojmov

Predmet urejanja in področje uporabe

5. V teh smernicah so določene zahteve glede oblikovanja in izvajanja politik in praks prejemkov v zvezi s ponujanjem ali zagotavljanjem bančnih produktov in storitev potrošnikom s strani institucij, kot so opredeljene v odstavku 17, da bi preprečili oškodovanje potrošnikov, do katerega bi lahko prišlo zaradi prejemkov prodajnega osebja.
6. Te smernice zagotavljajo podrobne informacije o tem, kako naj bi finančne institucije izvajale posamične določbe veljavnih direktiv Evropske unije, kot so: (i) člena 74(3) in 75(2) Direktive 2013/36/EU², ki organ EBA pooblašča za pripravo smernic o ureditvah upravljanja kreditnih institucij, vključno s politikami in praksami prejemkov, (ii) člen 7(2) Direktive 2014/17/EU³, v skladu s katerim morajo države članice zagotoviti, da način, kako dajalci kreditov in kreditni posredniki plačujejo svoje osebje, ne ovira njihovega poštenega, pravičnega, preglednega in profesionalnega delovanja ter omogoča upoštevanje pravic in interesov potrošnikov, ter (iii) člen 11(4) Direktive (EU) 2015/2366⁴ in člen 3(1) Direktive 2009/110/ES⁵, v skladu s katerima morajo plačilne institucije in institucije za izdajo elektronskega denarja imeti stabilne ureditve upravljanja, če se nanašajo na politike in prakse prejemkov.
7. Te smernice ne obravnavajo prejemkov, ki jih institucije plačujejo kreditnim posrednikom (pogosto imenovanih „provizija“), in ne posegajo v pravila glede prejemkov iz Direktive 2014/17/EU⁶ in zlasti člena 7(2) navedene direktive, v skladu s katerim se zahteva, da v kolikor dajalci kreditov plačujejo kreditne posrednike, to storijo na način, ki dajalcu kredita, kreditnemu posredniku ali imenovanemu zastopniku ne preprečuje, da deluje pošteno, pravično, pregledno in profesionalno ter pri tem upošteva pravice in interese potrošnikov.

² Direktiva 2013/36/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o dostopu do dejavnosti kreditnih institucij in bonitetnem nadzoru kreditnih institucij in investicijskih podjetij, spremembi Direktive 2002/87/ES in razveljavitvi direktiv 2006/48/ES in 2006/49/ES.

³ Direktiva 2014/17/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. februarja 2014 o potrošniških kreditnih pogodbah za stanovanjske nepremičnine in spremembi direktiv 2008/48/ES in 2013/36/EU ter Uredbe (EU) št. 1093/2010 (UL L 60, 28.2.2014, str. 34).

⁴ Direktiva (EU) 2015/2366 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2015 o plačilnih storitvah na notranjem trgu, spremembah direktiv 2002/65/ES, 2009/110/ES ter 2013/36/EU in Uredbe (EU) št. 1093/2010 ter razveljavitvi Direktive 2007/64/ES (UL L 337, 23.12.2015, str. 35).

⁵ Direktiva 2009/110/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. septembra 2009 o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti ter nadzoru skrbnega in varnega poslovanja institucij za izdajo elektronskega denarja ter o spremembah direktiv 2005/60/ES in 2006/48/ES in razveljavitvi Direktive 2000/46/ES (UL L 267, 10.10.2009, str. 7).

⁶ Direktiva 2014/17/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. februarja 2014 o potrošniških kreditnih pogodbah za stanovanjske nepremičnine in spremembi direktiv 2008/48/ES in 2013/36/EU ter Uredbe (EU) št. 1093/2010 (UL L 60, 28.2.2014, str. 34).

8. Zadevni bančni produkti in storitve so tisti, ki spadajo v področje uporabe zakonodajnih aktov, v skladu s katerimi so institucije pooblašene za izvajanje svojih dejavnosti ali sprejmejo izvajanje teh dejavnosti, in so opredeljeni v odstavku 17.
9. Te smernice prav tako ne posegajo v izvajanje strožjih zahtev, določenih v veljavni sektorski zakonodaji in zlasti členu 7(4) Direktive 2014/17/EU, kar zadeva zagotavljanje svetovalnih storitev o kreditnih pogodbah, kot so opredeljene v členu 4(21) navedene direktive.
10. Pristojni organi bi lahko proučili možnost uporabe teh smernic tudi za subjekte, ki niso institucije, opredeljene v odstavku 17, zlasti za:
 - a. posrednike, ki niso kreditni posredniki, kot so opredeljeni v členu 4(5) Direktive 2014/17/EU;
 - b. imenovane predstavnike, kot so opredeljeni v členu 4(8) Direktive 2014/17/EU.
11. Pristojni organi bi lahko proučili možnost uporabe teh smernic za osebe, ki niso potrošniki, kot so opredeljeni v odstavku 17, na primer mikropodjetja ter mala in srednja podjetja (MSP).
12. Pristojni organi bi lahko prav tako proučili možnost razširitve zahtev glede prejemkov, določenih v teh smernicah, na prejemke, ki jih finančne institucije plačujejo kreditnim posrednikom (imenovane tudi „provizija“).
13. Kjer te smernice navajajo rezultat, je tega mogoče doseči na različne načine. Pristojni organi bodo morda želeli oceniti ustreznost načinov, ki jih je uporabila finančna institucija, ob upoštevanju njenega poslovnega modela, velikosti in kompleksnosti.
14. Izvajanje teh smernic ne posega v zahtevo, da kreditne institucije ravnajo skladno s Smernicami organa EBA o preudarnih politikah prejemkov v skladu s členoma 74(3) in 75(2) Direktive 2013/36/EU ter razkritjih v skladu s členom 450 Uredbe (EU) št. 575/2013.

Naslovniki

Naslovniki teh smernic

15. Te smernice so namenjene:
 - a. pristojnim organom, kot so opredeljeni v členu 4(2)(i) Uredbe (EU) št. 1093/2010 (uredba o ustanovitvi organa EBA). Smernice se za dajalce kreditov in kreditne posrednike iz opredelitve pojma institucij v odstavku 17, ki niso kreditne institucije, plačilne institucije ali institucije za izdajo elektronskega denarja iz navedene opredelitve, uporabljajo, če so bili ti organi imenovani kot pristojni za uporabo in izvrševanje določb Direktive 2014/17/EU, na katere se nanašajo te smernice;
 - b. finančnim institucijam iz člena 4(1) Uredbe (EU) št. 1093/2010.

Naslovniki zahtev po informacijah

16. Kadar država članica v skladu s členom 5 Direktive 2014/17/EU imenuje več kot en organ in eden od njih ni pristojni organ EBA, mora pristojni organ EBA, imenovan v skladu z navedenim členom, ne glede na to, ali je pristojni organ EBA naslovnik v skladu z odstavkom 15 ali ne, brez poseganja v nacionalne ureditve, sprejete v skladu s členom 5(3) Direktive 2014/17/EU:

- a) nemudoma obvestiti drug imenovani organ o teh smernicah in datumu njihovega začetka uporabe;
- b) pisno pozvati zadevni organ, naj razmisli o uporabi teh smernic;
- c) pisno pozvati zadevni organ, naj organu EBA ali pristojnemu organu EBA v dveh mesecih od prejema uradnega obvestila v skladu s pododstavkom (a) sporoči, ali te smernice uporablja oziroma jih namerava uporabljati, in
- d) kadar je primerno, nemudoma posredovati organu EBA informacije, prejete v skladu s pododstavkom (c).

Opredelitev pojmov

17. Če ni drugače določeno, imajo opredelitve iz zakonodajnih aktov iz tega odstavka v teh smernicah enak pomen. Poleg tega se v teh smernicah uporabljajo naslednje opredelitve:

Potrošnik	Fizična oseba, ki deluje za namene zunaj svoje trgovske, poslovne ali poklicne dejavnosti.
Institucije	<ol style="list-style-type: none">a) „kreditne institucije“, kot so opredeljene v členu 4(1) Uredbe (EU) št. 575/2013⁷;b) „dajalci kredita“, kot so opredeljeni v členu 4(2) Direktive 2014/17/EU;c) „kreditni posredniki“, kot so opredeljeni v členu 4(5) Direktive 2014/17/EU;d) „plačilne institucije“, kot so opredeljene v členu 4(4) Direktive (EU) 2015/2366;e) „institucije za izdajo elektronskega denarja“, kot so opredeljene v členu 2(1) Direktive 2009/110/ES.

⁷ Uredba (EU) št. 575/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o bonitetnih zahtevah za kreditne institucije in investicijska podjetja ter o spremembi Uredbe (EU) št. 648/2012 (UL L 176, 27.6.2013, str. 1).

Bančni produkti in/ali storitve	<ul style="list-style-type: none">a) „kreditne pogodbe“, kot so opredeljene v členu 4(3) Direktive 2014/17/EU;b) „vloge“⁸, kot so opredeljene v členu 2(3) Direktive 2014/49/EU⁹;c) „plačilni računi“, kot so opredeljeni v členu 4(12) Direktive (EU) 2015/2366;d) „plačilne storitve“, kot so opredeljene v členu 4(3) Direktive (EU) 2015/2366;e) „plačilni instrumenti“, kot so opredeljeni v členu 4(14) Direktive (EU) 2015/2366;f) druga plačilna sredstva, kot so opredeljena v Prilogi I(5) Direktive 2013/36/EU¹⁰;g) „elektronski denar“, kot je opredeljen v členu 2(2) Direktive 2009/110/ES, inh) druge oblike kredita poleg kredita iz točke (a) zgoraj, kot so opredeljene v Prilogi I(2) Direktive 2013/36/EU in v skladu s členom 1(5)(e) Uredbe (EU) št. 1093/2010.
Upravljalni organ	Upravljalni organ pomeni organ ali organe institucije ¹¹ , ki so imenovani v skladu z nacionalnim pravom, ki so pooblaščen za določitev strategije, ciljev in splošne usmeritve institucije ter ki nadzorujejo in spremljajo sprejemanje odločitev v zvezi z vodenjem in vključujejo osebe, ki dejansko vodijo posle institucije.
Zadevne osebe	Fizične osebe, ki: <ul style="list-style-type: none">a) delajo za institucijo in potrošnikom neposredno ponujajo ali zagotavljajo bančne produkte ali storitve alib) delajo za institucijo in neposredno ali posredno vodijo osebe iz točke (a).

⁸ Vloge obsegajo vse vrste vlog. Z Direktivo 2014/65/EU (direktiva o trgih finančnih instrumentov, v nadaljnjem besedilu: direktiva MiFID 2) so se določena organizacijska pravila in pravila o poslovanju v skladu z njenim členom 1(4) razširila na podvrsto vlog, imenovanih strukturirane vloge, kot so opredeljene v točki 43 člena 4(1) direktive MiFID 2. Pravila o prejemkih iz direktive MiFID 2, vključno s prihodnjimi delegiranimi akti, v katerih se bodo določile nadaljnje zahteve v zvezi s členoma 16(3) in 24(10) direktive MiFID 2, se bodo uporabljala za strukturirane vloge, zato se zanje te smernice ne uporabljajo.

⁹ Direktiva 2014/49/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. aprila 2014 o sistemih jamstva za vloge (UL L 173, 12.6.2014, str. 149).

¹⁰ Direktiva 2013/36/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o dostopu do dejavnosti kreditnih institucij in bonitetnem nadzoru kreditnih institucij in investicijskih podjetij, spremembi Direktive 2002/87/ES in razveljavitvi direktiv 2006/48/ES in 2006/49/ES (UL L 176, 27.6.2013, str. 338).

¹¹ V različnih evropskih državah so strukture upravljalnega organa različne. V nekaterih državah je običajna enotirna struktura, tj. nadzorniško in upravljalno funkcijo uprave opravlja en organ. V drugih državah pa je običajna dvotirna struktura, kar pomeni, da sta ustanovljena dva neodvisna organa, pri čemer eden opravlja funkcijo upravljanja, drugi pa to funkcijo nadzira.

Prejemki	Vse oblike fiksnih in variabilnih prejemkov, vključno s plačili in ugodnostmi, bodisi denarnimi ali nedenarnimi, ki jih zadevnim osebam dodeljujejo institucije oziroma se tem osebam dodeljujejo v njihovem imenu. Nedenarne ugodnosti lahko med drugim vključujejo napredovanje na poklicni poti, zdravstveno zavarovanje, popuste ali zagotavljanje osebnega vozila ali mobilnega telefona, možnost uveljavljanja visokih stroškov na račun organizacije in seminarje.
----------	---

Zunanje izvajanje

18. Če je dejavnost institucije v celoti ali delno oddana v zunanje izvajanje tretjim osebam ali jo izvaja drug subjekt na druge načine, bi morale institucije zagotoviti, da se pri tem upoštevajo zahteve, določene v Smernicah odbora CEBS o zunanjem izvajanju¹². To zlasti vključuje smernico odbora CEBS št. 2, ki določa, da „ima končno odgovornost za ustrezno upravljanje tveganj, povezanih z zunanjim izvajanjem ali dejavnostmi, oddanimi v zunanje izvajanje, višje vodstvo institucije, ki odda dejavnosti v zunanje izvajanje“.

3. Izvajanje

Datum začetka uporabe

19. Te smernice se začnejo uporabljati 13. januarja 2018.

4. Smernice o politikah in praksah prejemkov

1. Oblikovanje

- 1.1. Institucije bi morale pri oblikovanju in izvajanju politik in praks prejemkov upoštevati pravice in interese potrošnikov. Institucije bi morale zlasti zagotoviti, da denarne in/ali nedenarne oblike prejemkov ne uvajajo spodbud, pod vplivom katerih bi zadevne osebe na škodo potrošnikov dajale prednost lastnim interesom ali interesom institucije.
- 1.2. Pri oblikovanju politik in praks prejemkov bi morale institucije proučiti, ali te politike in prakse predstavljajo tveganje za oškodovanje potrošnikov, in zagotoviti, da ta tveganja ne nastanejo.

¹² CEBS, *Smernice o zunanjem izvajanju* (2006).

- 1.3. Pri oblikovanju politik in praks prejemkov bi morale sodelovati kadrovske funkcije institucij. Poleg tega bi morale funkcije obvladovanja tveganj in zagotavljanja skladnosti, kjer so vzpostavljene, zagotoviti dejanski prispevek k oblikovanju politik in praks prejemkov.
- 1.4. Za namene ocenjevanja uspešnosti zadevne osebe bi morale institucije, ob upoštevanju pravic in interesov potrošnikov, v politikah in praksah prejemkov opredeliti ustrezna merila za ocenjevanje uspešnosti.
- 1.5. Pri oblikovanju politik in praks prejemkov bi morale institucije upoštevati tako kvalitativna kot kvantitativna merila za določanje ravni variabilnih prejemkov, da bi zagotovile, da se ustrezno upoštevajo pravice in interesi potrošnikov.
- 1.6. Institucije ne bi smele oblikovati politik in praks prejemkov, ki:
 - a. prejemke povezujejo izključno s kvantitativnim ciljem za ponujanje ali zagotavljanje bančnih produktov in storitev ali
 - b. spodbujajo ponujanje ali zagotavljanje posameznega produkta ali kategorije produktov na račun drugih produktov, kot so produkti, ki so donosnejši za institucijo ali za zadevno osebo, na škodo potrošnika.
- 1.7. Če politike in prakse prejemkov omogočajo variabilne prejemke, bi morale institucije zagotoviti, da je razmerje med fiksno in variabilno komponento prejemka ustrezno uravnoteženo ter upošteva pravice in interese potrošnikov. Poleg tega bi morale uvedene politike in prakse prejemkov dopuščati tudi izvajanje fleksibilne politike variabilnih prejemkov, vključno z možnostjo, da se, kjer je to primerno, variabilni del prejemkov ne izplača.
- 1.8. Institucije bi se morale izogibati nepotrebno kompleksnim politikam in praksam ter nejasnim kombinacijam različnih politik in praks.

2. Dokumentiranje, obveščanje in dostopnost

- 2.1. Institucije bi morale dokumentirati prakse in politike prejemkov, jih hraniti za namene nadzora vsaj pet let od zadnjega dne veljavnosti in jih na zahtevo dati na voljo pristojnim organom. Ta dokumentacija bi morala med drugim vključevati:
 - a) cilje politik in praks prejemkov institucij;
 - b) zadevne osebe, ki spadajo na področje uporabe teh politik in praks;
 - c) navedbo, kako so se politike prejemkov izvajale v praksi, zlasti tudi merila za variabilne prejemke, kjer se ti dodeljujejo.

- 2.2. Preden se zadevnim osebam dovoli, da potrošnikom ponujajo bančne produkte ali storitve, morajo biti jasno ter na preprost in pregleden način obveščene o politikah in praksah prejemkov, ki veljajo zanje.
- 2.3. Politike in prakse prejemkov bi morale biti zlahka dostopne vsem zadevnim osebam v instituciji.

3. Potrjevanje

- 3.1. Upravljalni organ potrdi politike in prakse prejemkov institucije in nosi končno odgovornost zanje.
- 3.2. Upravljalni organ bi moral glede politik in praks prejemkov institucije, kar zadeva izpolnjevanje teh smernic, za nasvet zaprositi odbor za prejemke, kjer je ta vzpostavljen.
- 3.3. Kjer je vzpostavljena funkcija za zagotavljanje skladnosti, bi ta morala potrditi, da so politike in prakse prejemkov skladne s temi smernicami.
- 3.4. Spreminjanje politik in praks prejemkov bi moralo biti dovoljeno le z dovoljenjem upravljalnega organa.

4. Spremljanje

- 4.1 Institucije bi morale vsaj enkrat letno pregledati svoje politike in prakse prejemkov, da bi zagotovile skladnost s temi smernicami. Zlasti v primerih, ko institucija ugotovi, da bi lahko oblikovanje politik in praks prejemkov povzročilo preostalo tveganje za oškodovanje potrošnikov, kot je opredeljeno v odstavku 1.2 teh smernic, mora v okviru pregleda opredeliti, ali prihaja do teh preostalih tveganj in ali povzročajo škodo potrošnikom.
- 4.2 Kjer se v okviru pregleda izkaže, da politike in prakse prejemkov institucije ne delujejo tako, kot je predvideno ali predpisano, bi jih morala institucija spremeniti v skladu s temi smernicami.
- 4.3 Institucije bi morale vzpostaviti učinkovite mehanizme za preverjanje, ali se politike in prakse prejemkov upoštevajo, ter za odkrivanje in obravnavanje primerov neupoštevanja teh smernic.